

Дідич Тетяна, Степула Марія
Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу Крамарчук С.П.)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Проблема розробки теоретичних, практичних і методологічних рекомендацій стосовно організаційного й економічного стратегічного розвитку системи охорони здоров'я набуває важливого значення для нашої країни та являється дуже актуальною на сучасному етапі.

Проблеми сучасного стану вітчизняної системи охорони здоров'я, зумовлені відсутністю ефективної стратегії комплексної модернізації, недостатністю інноваційного розвитку, проявами економічної кризи та наслідками воєнного стану, ігноруванням елементарних потреб населення спонукають науковців та практиків до пошуку нових форм і методів ефективної роботи медичної системи.

На разі вітчизняну систему охорони здоров'я можна охарактеризувати такими рисами, як:

– «суттєве відставання від європейських країн за показниками тривалості життя та смертності: так, за даними статистичної звітності, у 2020 році різниця середньої тривалості життя в Україні та країнах ЄС складала – 71,7 та 81,9 відповідно, що складає майже десять років різниці;

– через скрутну економічну ситуацію низький рівень ВВП на душу населення, що не дозволяє в повній мірі забезпечити необхідний рівень видатків на сферу охорони здоров'я та практично залишає пацієнтів без життєво необхідних медичних послуг та лікарських засобів;

– застарілість та неефективність системи охорони здоров'я із жорсткими централізованими процедурами управління та фінансування, що призводила до високого рівня корупції у всіх сферах системи охорони здоров'я, включно із закупівлями, освітою, атестацією та працевлаштуванням лікарів, наданням медичної допомоги за відсутності прозорого гарантованого державою пакету медичних послуг»[3].

Також, варто відмітити, що важливою причиною невідповідного розвитку національної медичної системи сьогоднішнім викликам є – накопиченні ментальні недоліки у системі охорони здоров'я, успадковані у попередників[2]. Отож, маючи у наявності значну кількість закладів охорони здоров'я, наша країна не в змозі забезпечити ефективних заходів, що вплинули б на загальні

детермінанти здоров'я нашої нації. «Фіаско системи охорони здоров'я України зумовлене жалюгідним та архаїчним станом закладів охорони здоров'я. У державному та комунальному управлінні перебуває понад 2,2 тисячі лікарень та більше 400 тисяч лікарняних ліжок, що набагато більше у перерахунку на душу населення з країнами ЄС. Разом з тим понад 75 % згаданих ліжок мають надзвичайно низький потенціал до надання медичних послуг, оскільки розташовані переважно в малих закладах – міських та районних лікарнях, спеціалізованих лікарнях, диспансерах та сільських лікарнях. Через відсутність інвестицій та інші обмеження дуже мала кількість закладів здатні забезпечити сучасне комплексне медичне обслуговування» [3].

Можна відзначити, що стабільне функціонування галузі охорони здоров'я нашої країни в умові впливу зовнішніх чинників повинно передбачати розробку ефективної соціально-етичної, збалансованої стратегії розвитку системи охорони здоров'я в цілому.

Сучасна політика в галузі охорони здоров'я, враховуючи нові виклики має бути напрямлена на поліпшення здоров'я населення, підвищення рівня якості життя й збереження генофонду нашої нації. Реалізація даної політики потребує організації комплексу державних і галузевих заходів, які мають стати підґрунтям сучасної дієвої стратегії розвитку охорони здоров'я [1]. Формування цієї стратегії розвитку «має бути покладена в основу науково-теоретичних та прикладних стратегічних досліджень, які б гармонійно забезпечували б інтегральний системний підхід до аналізу процесів, що відбуваються в системі охорони здоров'я, та побудованих на цих методологічних засадах практичних (прикладних) рекомендацій» [5].

Наші дослідження у сфері управління розвитком системи охорони здоров'я спонукають до висновку стосовно невідкладності втілення ряду заходів, спрямованих на покращення стану здоров'я населення. Такі стратегічні орієнтири мають включати наступні кроки [4]:

1) забезпечення ефективних інструментів й механізмів інвестиційної привабливості вітчизняної системи охорони здоров'я. Для цього рекомендується: надання високого пріоритету здоров'ю людини в системі соціальних цінностей суспільства; стимулювання інвестиційної активності роботодавців щодо поліпшення стану здоров'я робітників;

2) комплексна розробка державної програми зі створення економічних та правових умов для надання вітчизняному населенню медичних послуг, асортимент, якість та обсяги яких відповідатимуть реальному рівню захворюваності та запитам населення, сучасному рівню медичної науки та інноваційним технологічним реаліям. Для цього рекомендується: впровадження ефективних механізмів координації й консолідації діяльності усіх складових

системи управління охороною здоров'я; перереєстрація та при необхідності реструктуризація усієї мережі лікувально-профілактичних закладів країни із метою їхньої оптимізації; переформатування системи фінансування охорони здоров'я; якісне удосконалювання економічних, організаційних та правових механізмів функціонування суб'єктів медичної сфери; розробка й утілення ефективної системи державних гарантій медичного забезпечення населення; розвиток інноваційної складової із метою покращення якості й ефективності наданих медичних послуг.

3) забезпечення реальної доступності медичної допомоги для усіх категорій населення; збалансування державних гарантій стосовно забезпечення населення медичною допомогою із фінансовими можливостями держави; впровадження ефективного інструментарію та механізму оплати медичної допомоги;

4) впровадження заходів і механізмів запобігання захворюванням населення, де рекомендується: активізація заходів профілактики захворювань.

Використані джерела:

1. Крамарчук С.П. Менеджмент персоналу: навч. посіб. /за заг. ред. В. Я. Брича. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 520 с.
2. Крамарчук С.П. Підвищення ефективності управління закладами охорони здоров'я на засадах бенчмаркінгу. Модернізація менеджменту системи охорони здоров'я в умовах проведення медичної реформи. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 12-13 грудня 2018 року, м. Тернопіль. Кам'янець-Подільський, ТНЕУ. 2018р. С.163–166.
3. МОЗ України: Що було, є і буде. URL: https://moz.gov.ua/uploads/2/13773-transition_book_healthcare.pdf (дата звернення: 09.09.2022).
4. Медяник Д. І. Особливості ефективності управління закладами охорони здоров'я. *Наукові записки*. № 19. 2016. С. 23-29.
5. Модернізація менеджменту системи охорони здоров'я в умовах проведення медичної реформи. Аналітична записка за матеріалами науково-практичної конференції з міжнародною участю, Тернопіль. Кам'янець–Подільський, 12–13 грудня 2018 року. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/33636/1/pdf>